

Årssammanfattning 2024

JBS-DATADELNING

Järnvägsbranschens samverkansforum

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Fakta om JBS-Datadelning	3
Syfte	3
Mål	4
Organisation	4
JBS Styrelse	4
IT-Råd	5
Användargrupp	5
Verksamheter	5
Arbetsätt	5
Genomförande	6
Ekonomi	6
Möten	6
Informationshantering	6
Analysarbete	6
Spårväxelanalys	7
Detektormätningar och larm	7
Övrig analys	8
Ersättningstrafik	8
Kompetensförsörjning	8
Samstämmig trafikinformation	8
GPS	9
Gemensam arbetsyta	9
Bilaga 1, Deltagare i JBS-Datadelning	10
Samordningsansvarig	10
JBS-Styrelse	10
IT-Råd	10
Användargrupp	11

Sammanfattning

Under 2024 har JBS-Datadelning haft kontinuerliga samarbetsforum och drivit ett antal initiativ inom datadelning.

Stort fokus har funnits på den analysplattform, JBS-Analys, som etablerats. Där kan alla aktörer i branschen ta del av trafikuppföljningsdata från Trafikverket och analysera detta tillsammans med användarnas egna data. Utbildning av användare har genomförts och plattformen används idag i den dagliga analysverksamheten hos flertalet aktörer.

Förutom analysplattformen har JBS-Datadelning tagit fram en lösning för att samla information om ersättningstrafik som idag är i drift och börjat användas. En lösning för att kunna sammanställa kompetenser hos entreprenörer har också utvecklats.

Rutiner för informationsdelning har arbetats fram där det första användningsfallet ligger på remiss hos aktörerna vid årets slut.

Bakgrund

Inom JBS (Järnvägsbranschens Samverkansforum) genomfördes projektet ”Datadelning inom JBS” under 2022 med syfte att testa och ta fram en kravbild för en framtida gemensam plattform och arbetssätt för datadelning inom järnvägsbranschen. Projektet rekommenderade att en särskild utsedd funktion ska jobba heltid med uppdraget i nära samverkan med JBS olika initiativ.

Enligt projektets rekommendationer beslutade JBS styrelse den 1 december 2022 att Trafikverket ska ansvara för att skapa en gemensam samordningsfunktion och plattform för datadelning inom järnvägsbranschen. Arbetet med att etablera samordningsfunktionen påbörjades under våren 2023.

Fakta om JBS-Datadelning

SYFTE

Det finns konsensus i järnvägsbranschen om att digitalisering är en viktig möjliggörare för att höja effektiviteten och nå högre punktlighet. Genom att dela samt kombinera data från olika aktörer kan flera av dessa möjligheter realiseras. Inom förstudien som bedrevs under 2022 identifierades nedanstående möjligheter som kan realiseras genom funktionen:

- Simulering av trafik i operativt läge för att underlätta beslut vid störningar och minimera avvikelser från tidtabellen för varje tågindivid
- Sänkt störningstid genom att kombinera befintlig tillgänglig data på nya sätt
- Optimering av personalplanering för trafikledningsfunktioner baserat på trafikvolym i systemet

- Stöd till resenärer att hitta lediga platser på tåg
- Prediktion av när fel sannolikt kommer att ske för att kunna arbeta förebyggande

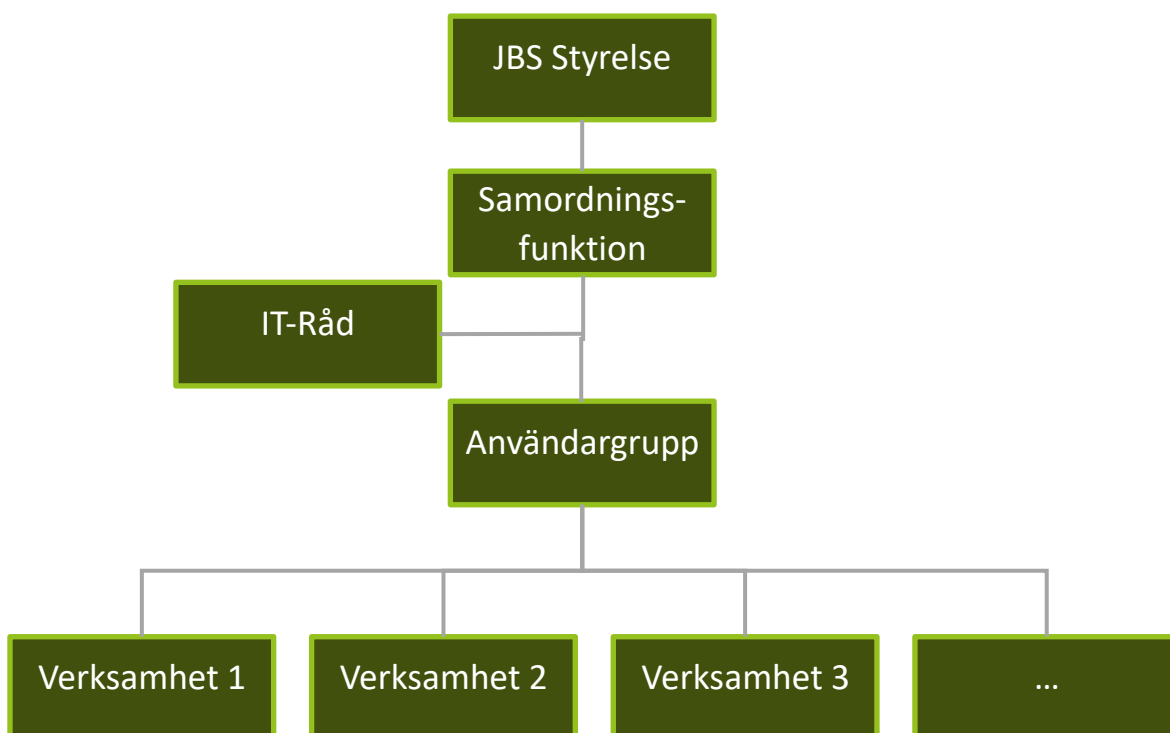
MÅL

JBS-datadelning ska möjliggöra förbättringar inom branschen genom att dela data mellan aktörerna. Specifika mål utformas och realiseras löpande i den dialog som förs i användargrupp och beslutas i IT-råd och styrelse.

- Delning av data inom järnvägsbranschen ska bidra till att öka dess konkurrenskraft.
- Konkreta nyttor i verksamheten ska påvisas genom delning av data.

ORGANISATION

JBS-datadelning styrs och prioriteras i en gemensam organisation inom JBS. Samordningen leds av en samordningsfunktion som Trafikverket ansvarar för. Organisationen är strukturerad enligt nedan. Deltagare i de olika forumen finns förtecknade i Bilaga 1.

JBS Styrelse

Beslut på koncernnivå sker inom JBS-styrelse där den högsta ledningen inom respektive aktör är representerad. Rapportering till styrelsen sker 4 ggr per år.

IT-Råd

Som stöd för beslut, resurshantering och prioritering finns ett IT-råd. IT-rådet har möte var 6:e vecka och består av CIO eller motsvarande för den del av organisationen som fokuserar på järnväg.

Användargrupp

Användargruppen samlas ca var 4:e vecka och är den grupp som jobbar operativt med datadelningsfrågor och vad som ska utvecklas inom JBS-datadelning.

Verksamheter

JBS-Datadelning ska stötta de verksamheter som är i behov av datadelning. Genom att delta i och förstå verksamheternas behov kan datadelningen utvecklas för att ge största nytta.

Strategi

ARBETSSÄTT

Arbetet genomförs agilt med kontinuerliga avstämningar.

Inom JBS har användargruppen har möte var 4:e vecka där prioritering av kommande aktiviteter sker. Beslut om förändringar och prioritering sker i IT-råd och i styrelse om det behövs.

Beslut om tekniska val samt resurs- och ansvarshantering sker i styrgrupp inom Trafikverket. Ett utvecklarteam på Trafikverket har veckovisa planeringsmöten och ett inledande daily varje arbetsdag. Större prioriteringar sker i backlogperioder om 8 veckor.

Rapportering sker till IT-råd och styrelse.

Mål 2024

Målen som sattes upp för JBS-Datadelning för 2024 har till större delen inte uppfyllts. Orsaken till detta är dels att andra områden har prioriterats men även att komplexiteten att kontinuerligt skicka data har underskattats.

Mål	Resultat
JBS-Datadelning ska under 2024 samla in data från flera aktörer för att göra det möjligt att analysera samstämmighet i trafikinformationen. - Målet är att 4 aktörer kontinuerligt ska skicka in data om sin trafikannonsering i plattformen.	Ej uppfyllt <i>En aktör (Nobina) skickar kontinuerligt information om ersättningstrafik.</i>
Vi ska verka för att få en aktiv delning av information inom branschen så att plattformen innehåller data från flera aktörer.	Ej uppfyllt

<ul style="list-style-type: none"> - Målet är att 6 aktörer skickar in data kontinuerligt till plattformen som är tillgänglig för analys. 	<p><i>Flertalet aktörer skickar GPS-positioner till Trafikverket. Denna samlas in men är ännu inte tillgänglig i analysplattformen.</i></p>
<p>Om ingen verksamhet använder informationen i plattformen så fyller den inget syfte. JBS-datadelning ska därför aktivt sträva för att så många verksamheter som möjligt använder plattformen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alla aktörer inom JBS ska ha minst en rapport i JBS-analys som skapar ett mervärde för dess verksamhet utöver de som finns i befintliga system. 	<p>Uppfyllt</p> <p><i>Det finns rapporter inom analysplattformen som är av värde för samtliga aktörer. Rapporterna är skapade i dialog med verksamheterna för att motsvara de förväntningar som finns. Utbildning av ett trettiotal användare har genomförts.</i></p>

Genomförande

EKONOMI

Trafikverket har haft budget för samordningsfunktionen på 1 miljoner kr. Utfall för detta uppdrag blev 963 tkr.

Förutom budget för samordningsfunktionen bidrar respektive aktör med sina deltagares tid och eventuellt övriga kostnader. Kostnader för etablering av den tekniska plattformen för datadelning har under 2024 helt bekostats av Trafikverket.

MÖTEN

Användarmöten och IT-råd har genomförts enligt plan.

INFORMATIONSHANTERING

För att dela data mellan aktörerna behöver det klargöras vilka villkor som gäller och om informationen har sekretess. En mall för att beskriva detta är framtagen och tillämpad på två specifika datamängder. Information om ersättningstrafik som bedöms som öppen samt Tågsammansättning där vissa delar av informationen är behörighetsstyrd. Processen har arbetats fram och beslutats under året.

ANALYSARBETE

Inom JBS-Datadelning finns det ett stort fokus på att stötta de olika verksamheterna med analys av data. För att möjliggöra detta har analysplattformen JBS-Analys driftsatts vilken i början av 2025 hade ca 60 användare hos aktörerna utanför Trafikverket.

Det har även genomförts flera utbildningstillfällen av användare för att höja kompetensen och analysförmågan vilket gör att aktörerna kan arbeta mer proaktivt.

Verktøget kan användas direkt av varje aktör men analysarbete har även genomförts tillsammans med ett flertal verksamheter där det finns behov av att dela data och visualiseringar.

Punktlighet – TTT

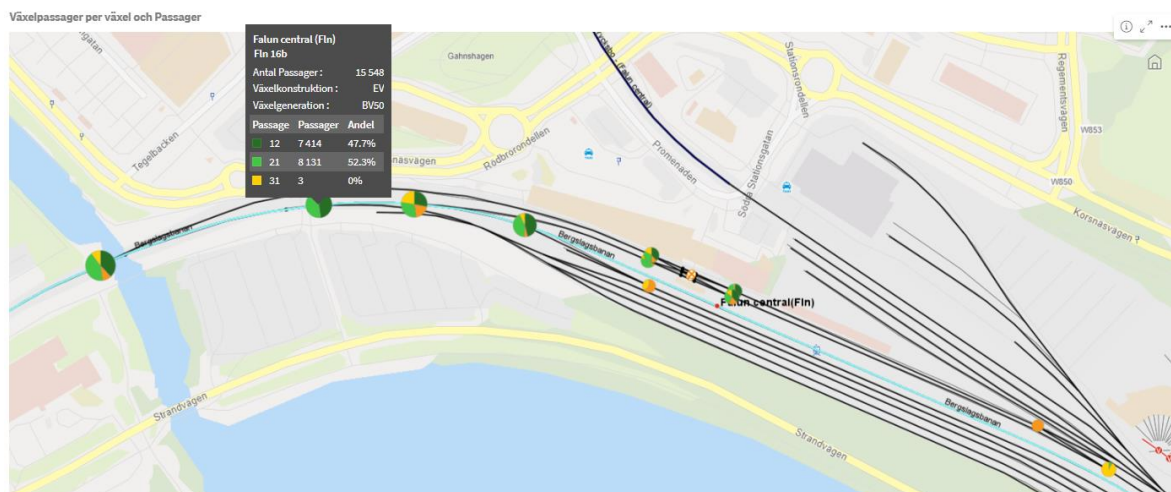
JBS-Datadelning har stöttat arbetet i TTT genom att tillgängliggöra data och skapa appar för analys av punktlighet. Apparna kan användas för att hitta systematiskt opunktliga tåg, analysera punktlighet på olika stationer och se var i tågplanen det ofta förekommer avvikelser.

Ett arbete är även genomfört för att kunna analysera förseningsbidrag och kritiska störningar enligt en modell som Rise tagit fram.

Spårväxelanalys

För att kunna genomföra ett bättre underhåll på spårväxlar har data bearbetats som visar hur mycket trafik som går genom varje växel. Då hantering av informationsdelning gällande tågsammansättning är beslutad kan denna information kombineras för att även få information om hur många ton, hur många axlar, vilken typ av fordon etc som passerat växeln.

Informationen är fortfarande i utvecklingsfas och ger ännu inte helt korrekt mätning över alla växlar.

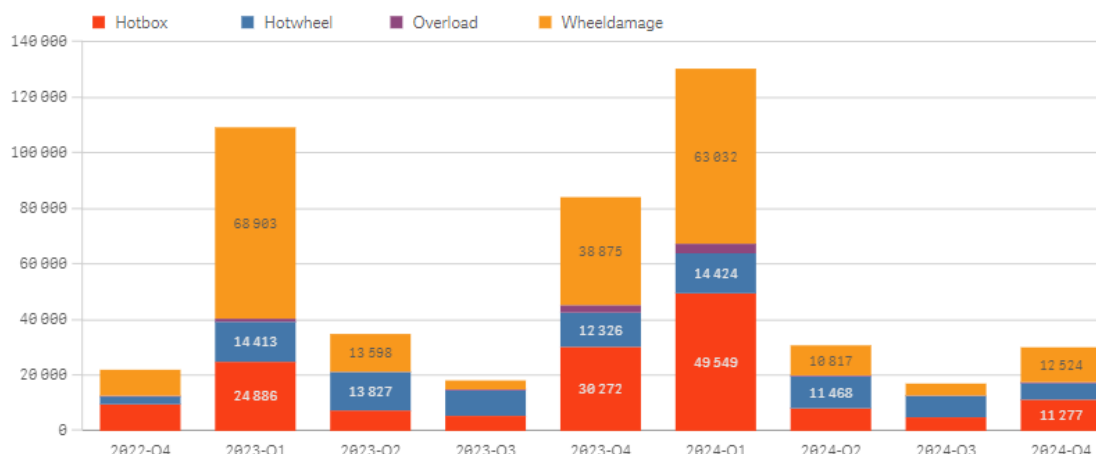
Figur 1. Antal tågpassager i Falun under 2024

Detektormätningar och larm

Inom Detektorgruppen arbetar man sedan många år tillbaka med analys av detektorlarm och mätningar för att förebygga skador och förseningar pga detta. Tidigare har analysrapporter skickats på mail inom gruppen men motsvarande rapporter har nu tagits fram i JBS-Analys.

I rapporten kan användaren själv analysera om deras företag har haft mycket skador och om det går att hitta samband.

Total Merförsening per Larmtyp

Figur 2. Visualisering från appen Detektorlarm

Övrig analys

Förutom de specifika verksamheterna ovan har ett antal appar publicerats efter önskemål från användare. Arbetet har gjorts inom Trafikverkets ordinarie statistikfunktion som använder JBS-Analys för att göra informationen tillgänglig för branschen.

ERSÄTTNINGSTRAFIK

Inom UBTR har det genomförts ett arbete för att ge bättre information till resenärer vid ersättningstrafik. JBS-Datadelning har hjälp till med detta genom att tillsammans med framförallt Nobina och Vy men i samråd med andra aktörer ta fram ett enhetligt format för att presentera informationen men även anpassat Trafikverkets öppna API för detta. Det är nu möjligt för aktörerna att själva publicera information om ersättningstrafik i API:t som direkt blir tillgängligt för alla som prenumererar på informationen. Nobina, som deltog i arbetet, skickar kontinuerligt information om ersättningstrafik och arbetet med att få med fler entreprenörer fortsätter under kommande år.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Initiativet kompetensförsörjning har svårt att samla in information om kompetensen hos järnvägsentreprenörers personal. Orsaken är att de inte vill synliggöra hur mycket resurser de har inom respektive kompetensgrupp. JBS-Datadelning har hjälpt till med detta genom att skapa ett webbverktyg där aktörerna kan fylla i sina kompetenser utan att det blir synligt för Trafikverket hur många resurser som hör till respektive aktör. Tyvärr har inte verktyget använts ännu då andra delar av insamlingsprocessen inte fungerat.

SAMSTÄMMIG TRAFIKINFORMATION

I samarbete med UBTR har ett arbete påbörjats för att jämföra information om störningar hos olika aktörer. Data från Trafikverket har jämförts med data som Västtrafik har läst ut ur sina system. Förhoppningen var att under året få till ett sätt att kontinuerligt följa upp området men analysen visade att strukturen på information är väldigt olika vilket gör det svårt att jämföra.

Arbetet kommer att fortsätta under kommande år tillsammans med UBTR.

GPS

Idag finns det GPS på ca 40% av alla tåg men det är av skiftande kvalitet och en utrullning för att kunna förutsätta GPS på alla tåg har länge efterfrågats.

Frågan kring positionering av tåg aktualiserades efter Statens haverikommissions (SHK) rapport¹ om urspårningen i Iggesund den 7:e augusti 2023. SHK rekommenderade i rapporten att Trafikverket i samråd med SOS Alarm Sverige AB och järnvägsföretagen ska arbeta fram ett sätt att utan fördröjning kunna positionera en järnvägsolycka.

JBS styrelse beslutade den 4 dec 2024² att JBS-Datadelning ska ta fram en strategi och ett förslag för hur GPS ska införas på alla tåg. Arbetet påbörjades under 2024 och förslag för genomförande presenteras i början av 2025.

GEMENSAM ARBETSYTA

Information inom samordningsfunktionen delas i ett externt arbetsrum i Trafikverkets miljö.

---

¹ [Statens haverikommissions \(SHK\) rapport om urspårningen i Iggesund](#)

² [Minnesanteckningar från JBS-styrelse 2024-12-04](#)

Bilaga 1, Deltagare i JBS-Datadelning

Nedanstående deltagare ingår i respektive forum vid utgången av 2023.

SAMORDNINGSANSVARIG

Karl Åkerlund, Trafikverket

JBS-STYRELSE

Aktör	Namn	Roll
Byggföretagen	Catharina Elmsäter Svärd	VD
Green Cargo	Henrik Dahlin	VD samt vice ordförande Tågöretagen
Jernhusen	Biljana Pehrsson	VD
MTR Nordic	Caroline Åstrand	VD
SJ	Monica Lingegård	VD samt ordförande Tågöretagen
Svensk Kollektivtrafik	Johan Wadman	VD
Trafikförvaltningen Stockholm, Västtrafik och Skånetrafiken	David Lagneholm	Förvaltningschef i trafikförvaltningen Stockholm
Trafikverket	Roberto Maiorana	GD Trafikverket
Trafikverket	Anna Ericsson	Verksamhetsområdeschef Trafik
Tågöretagen	Pierre Sandberg	Förbundsdirektör
Vossloh	Bertrand Gryspeert	VD

IT-RÅD

Aktör	Namn
Green Cargo	Ingo Paas
SJ	Johan Näsman (utgick augusti 2024)
Jernhusen	Markus Lund
MTR	Joel Askelöf
Svensk kollektivtrafik	Tomas Ahlberg
Region Stockholm	Mattias Rylander
Trafikverket	Fredrik Berntsson
Skånetrafiken	Mats Ohlsson
Tågöretagen	Lina Lagerroth
Västtrafik	Håkan Graf

ANVÄNDARGRUPP

Aktör	Namn
SJ Götalandståg	Daniel Larsson
Trafikverket	Soli Liu-Viking
Green Cargo	Peter Hysing
Svensk kollektivtrafik	Tomas Ahlberg
Skånetrafiken (Öresundståg)	Joel Hansson
Hector Rail	Raymond Bergmark
MTR	Anders Hållberg
Vossloh	Niklas Nilsson
Västtrafik	Anne Lind
Tåg företagen	Lina Lagerroth
Trafikförvaltningen Stockholm	Mikael Kuldkepp
TTT/Trafikverket	Staffan Sporre
UBTR/Trafikverket	Tobias Wallertz
Mathilda Klaesson	Vy